

Devlet Desteğinin Saldırgan Devlet Dışı Aktörler Üzerindeki Etkisi: ABD Desteği ve Naip Savaş Örneği Olarak Suriye İç Savaşı

Effects of State Support on Violent Non-State Actors: Support of the United States and the Case of Syrian Civil War as an Exemplar to Surrogate Warfare

Sinan DEMİRDÜZEN* - Merve Suna ÖZEL ÖZCAN**

Öz

Devletler, saldırgan devlet dışı aktörlere dolaylı ya da doğrudan yardımlar gerçekleştirmektedirler. Bu makalenin başlıca hedefi bahse konu yardımların altında yatan nedenleri ortaya çıkarmaktır. Devlet dışı aktörlere yapılan yardımlar incelendiğinde, bölgedeki gelişmişlikten ve ideolojilerden bağımsız olarak yardımların gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir. Makale, öncelikle devletlerin bu aktörler ile nasıl ve ne boyutta destek/işbirliği yaptıklarını ortaya koymayı, ardından ise bunu hangi amaçla gerçekleştirdiklerini tespit etmeyi planlamaktadır. Yapılan yardımların genel itibarıyla araçsal olduğunu ve vaka özelinde de naip savaş yöntemiyle bu ilişkinin gerçekleştiğini savunduğumuz bu çalışmada, naip savaşa ve onun devlet dışı aktör boyutuna da değinilecektir. Vaka analizi yönteminden faydalanarak Suriye iç savaşında ABD'nin YPG/PYD/SDG'ye desteğinin altında yatan sebeplerin araçsal olduğu vurgulanacak ve bu araçsallığın bahse konu devlet dışı aktör için sakıncalar barındırdığına değinilecektir. Bununla beraber ABD'nin benimsediği yöntem "naip savaş" olarak nitelendirilecek ve bu savaşın özelliklerine değinilerek ABD'nin gelecekte bölgede izleyeceği yönetime dair fikir sahibi olmak amaçlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Saldırgan Devlet Dışı Aktör, Naip Savaş, Suriye, Devlet Desteği, PYD, YPG, SDG.

Abstract

States give direct, indirect, formal, and informal aid to violent non-state actors. Historical foreign aid examples suggest that foreign aid to violent non-state actors are free from the development degree and ideology of the state and the region in general. This article initially examines how and to what degree states give foreign aids to these non-state actors. The second purpose of the article is to reveal the underlying reason behind the foreign aid to non-state actors. We suggest that most effective and tangible foreign aid to violent non-state actors are stemming from the instrumental foreign policies of states. We will also examine the surrogate warfare as a method that paves the wave to such foreign aids. We utilized from case study method to test our theory in Syrian civil war in general and relationship between the US and PYD/YPG/SDG in general. Finally, we also explore the non-state actor dimension of the issue. Our aim here is to reveal the effects of foreign aids on violent non-state actors. We concluded that foreign aid might endanger the future of violent-nonstate actors, especially when there is a high dependency to such aids.

Key Words: Violent Non-State Actor, Surrogate Warfare, Syria, Foreign Aid, PYD, YPG, SDG.

Makale Geliş Tarihi: 14.10.2020. Makale Kabul Tarihi: 12.11.2021.

* Ataşe, T.C. Dışişleri Bakanlığı, Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, E-mail: sinandemirduzen@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1969-7739. Bu makaledeki görüşler T.C. Dışişleri Bakanlığının resmi görüşü değildir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, E-mail: mervesuna@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0001-9027-3990.

Görüş

Akademik Bakış

221

Cilt 15
Sayı 29
Kış 2021

Giriş

Küreselleşmenin etkisi ile uluslararası alanda artık tek tip bir aktör varlığından bahsetmek mümkün değildir. Sistem, yeni ve farklı aktör tanımlamaları ile her geçen gün devlet karşısında farklı siyasi birimleri içselleştirmektedir. Devletler, gücün kullanımı ve sürdürülmesi adına farklı politika araçları üzerinden hareket etmeye başlamışlardır. Bu çerçevede küresel güç dağılımında son yıllarda göze çarpan iki çarpıcı durum söz konusudur. Bunlardan ilki, gücün Batı'dan Doğu'ya doğru kaymaya başlaması iken, diğeri ise gücün, devletlerden devlet olmayan aktörlere geçişidir.¹ Bu durum öylesi bir evreye erişmiştir ki *saldırgan devlet dışı aktörlerin* (Violent Non-State Actors- SDDA), başka bir *saldırgan devlet dışı aktörle* çatışması hatta savaşımasına tanık olduğumuz bir dönemi gözlemlemekteyiz.

Devlet dışı aktörlerin hiçbir dönemde bu kadar etkili ve devlete yakın faaliyetlerde bulunmadıkları söylenebilir. Devlet dışı aktörler bir evreden sonra kendilerini devlet olarak lanse etmeye ya da benzeri davranışlar sergilemeye başlamaktadır. Geline aşamada incelenmesi gereken önemli bir nokta ise bu aktörlerin devletlerle olan ilişkisidir. Öyle ki, bir SDDA'ün ciddi bir uluslararası politika aktörü mü yoksa devletlerin politikalarını başka araçlar ile devamının bir yansıması mı olduğunun tespiti ancak bu şekilde mümkün olabilecektir. Bu tespit bahse konu örgütün geleceği açısından da anlam taşımaktadır. Başka bir devletin desteğiyle ayakta kalan örgütler ile bölgesel ve küresel devletlerin oldukça tepkisini çeken faaliyet yürüten devlet dışı aktörlerin geleceğinin parlak olmadığı da ileri sürülebilir.

Makalenin ilk argümanı, konjonktürel gelişmelere bağlı olarak uluslararası alanın temel aktörü olarak kabul edilen devletlerin, sistemde yer alan yeni aktörleri kendi çıkarları için kullanma amacıyla hareket ettiğidir. Buradan hareketle yapılması gereken, kavramsal bir çerçeve oluşturmak adına makalenin odak noktası olan *saldırgan devlet dışı aktörün* tanımına odaklanmaktır. Özellikle son dönemde uluslararası alanda yaşanan çatışmalar düşünüldüğünde, diasporaların ve çıkar guruplarının dayatması çerçevesinde SDDA'lerin durumu da incelenenektir. Nitekim sistem içerisinde hem devlet hem de SDDA'ler kazan-kazan ilkesine göre hareket edebilir ve kendi davalarından/çıkarlarından tavizler vermeden ilişki kurabilirler. Ancak, genel itibarıyla iki tür dış yardımdan söz edilebilir. Bunlardan ilki destek alanın ihtiyacı, ikincisi ise destek verenin çıkarı doğrultusunda gerçekleşen yardımlardır.² Yapılan desteğin türü ve sürdürülebilirliği SDDA'lerin bekâları için elzem rol oynamaktadır.

Bu varsayım bağlamında makalenin ele alacağı ilk argüman destek/iş birliği ilişkisinin ilgili SDDA'ün yapısını ve hedeflerini ne şekilde etkilediğidir. Buradan hareketle SDDA'ün yapısındaki değişimin, devletin araçsallaştığı durumlardan ziyade devlet dışı aktörün araçsallaştırılması durumlarında gözlemlenmesi beklenmektedir. Nitekim ilk durumda aktörün aldığı desteğin devletin

1 Ersel Aydinli "Assessing Violent Nonstate Actorness In Global Politics: A Framework For Analysis", *Cambridge Review of International Affairs*, 28, no:3, 2015, s. 424.

2 Sajal Lahiri, and Pascalis Raimondos-Møller. "Lobbying by Ethnic Groups and Aid Allocation." *The Economic Journal* 110, no: 462 , 2000, s. 62.

çıkarından ziyade, o devletin iç politikasındaki unsurlar vesilesiyle gerçekleşmesi söz konusudur. İkinci durumda ise devlet, kendi ulusal çıkarı ve/veya bir dış politika kararı olarak ilgili aktörle iş birliğine gitmiş ve hedeflerine ulaşma noktasında o aktör ile adeta müttefik haline gelmiştir. Örnek vermek gerekirse ABD iç politikasında etkin olan İsrail Lobisi'nin desteği sayesinde İsrail'in birçok alanda Amerika tarafından desteklenmesi ABD'nin araçsallaşma durumunu ifade etmektedir. Öte yandan ABD'nin kendi dış politika hedefleri doğrultusunda başka devlet ya da SDDA'lerden faydalanması ise desteği sağlayan ABD'nin değil, diğer aktörün araçsallaşma durumudur. Dolayısıyla devlet dışı aktörler, devletler tarafından yönlendirilmeye müsamaha gösterebilir. Bunun başlıca sebebi aldığı desteğin kendi davasına ulaşması yolunda hayati önem taşımasıdır. Öyle ki, bu destek olmadan hedeflerine ulaşmaları olası gözükmeyebilir. Bu nedenle, yardım aldıkları ülkeye bağımlı hale gelme pahasına destek almayı kabul ederler.

Son olarak makale kapsamında bir vaka çalışması olarak ABD'nin Orta-doğu bölgesinde Suriye İç Savaşı özelinde Demokratik Birlik Partisi (PYD), Halk Koruma Birlikleri (YPG) ve Suriye Demokratik Güçleri (SDG)'ne yapılan yardımlar ve bunların olası sonuçları tartışılacaktır. Bu makalenin amacı vakayı derinlemesine incelemektense yukarıda bahsedilen argümanların test edilmesidir. İlk olarak bu desteğin neden ve nasıl gerçekleştiği sonrasında ise yapılan bu desteğin ilgili devlet dışı aktöre nasıl bir etkisi olduğu tartışılacaktır. Makale, ABD'li karar alıcıların naip savaş yöntemini kullanarak bölgedeki angajmanını yukarıda adı geçen SDDA'ler ile gerçekleştirmeyi hedeflediğini, bu sayede bölgede fiilen bulunmadan hedeflerini takip etmeye devam edebildiklerini ve Amerikan askerlerinin sahada sayıca az bulunmasının mümkün kılınması cihetle iç politikada dış angajman üzerinden yapılan baskılardan kaçmanın mümkün hale geldiğini savunmaktadır.

Bu vakanın seçilmesindeki temel neden, ABD'nin kendi kıtası dışında, görece ulusal çıkar ve güvenliğinin düşük seyrettiği bir krize dâhil olması ve SDDA'lerle bulunduğu ilişkidir. Böylelikle bir devlet olarak ABD'nin SDDA'ler ile nasıl bir ilişkide bulunduğu ve bu ilişkinin SDDA açısından ne ifade ettiği gözlemlenebilecektir. Bu vakadan yola çıkarak makalenin yapmaya çalıştığı, *devletin kendi çıkarı söz konusu olduğunda SDDA'lere kayda değer yardım yapabildikleri ve onların bölgedeki statülerine etkide bulunabildikleri* hipotezinin test etmektir. Buradan hareketle, devletlerin çıkarları bağımsız değişken rolü üstlenirken, yardımın türü ve SDDA'lerin değişen statüleri ise bağımlı değişken olacaktır.

Uluslararası Alanda Aktör & Saldırgan Devlet Dışı Aktörler

Vinci'ye göre "*Teori adına, dünya anarşik ve hiyerarşik sistemlere bölünebilir*". Devletler, bir hükümet veya egemenliğin, alt devlet aktörleri arasındaki ilişkileri yapılandırdığı hiyerarşik sistemler iken, bunun aksine, özerkliklerini sürdürmekle ilgilenen devletlerarası ilişkiler de herhangi bir yüksek otorite/güç tarafından yönetilmez. Dolayısıyla sistem anarşiktir.³ Biz de bu başlıkta esasında ulusla-

3 Anthony Vinci, "Anarchy, Failed States, and Armed Groups: Reconsidering Conventional Analysis", *International Studies Quarterly* 52, no: 2, 2008, s. 295, doi:10.1111/j.1468-2478.2008.00502.x

Görüş

Akademik
Bakış

223

Cilt 15
Sayı 29
Kış 2021

rarası alanda temel aktör olarak devlet karşısında bölünen/yer alan farklı birimleri ele alacağız.

Devlet siyasi bir birim olarak tarih boyunca var olsa da 1648 Westphalia ile uluslararası alanda temel aktör konumuna gelmiştir. Devleti tanımlamak gerekir ise “belirli bir sınır dâhilinde egemen bir hükümet yetkisi tesis eden ve bir dizi daimî kurum aracılığıyla otorite uygulayan”⁴ ya da Fukuyama’nın ifadesi ile yasal olarak güç kullanma tekeline sahip siyasi birim olarak ifade edilebilir.⁵ Uluslararası alanın yüzyıllar içinde değişen ve genişleyen aktör alanına, günümüzde devletler tek hâkim ya da tek egemen unsur değildirler. Esas itibarıyla devletler tarihin hiçbir döneminde uluslararası sistemin tek aktörü olamamışlardır. Ancak küreselleşmeyle beraber uluslararası alandaki devlet dışı aktörler daha görünür hale gelmişlerdir. Böylece uluslararası hukukun da temel unsuru sadece devletler değil, uluslararası hükümet dışı örgütler, uluslararası şirketler, uluslararası örgütler gibi diğer aktörler de bu sisteme dâhil olmuştur.

Devlet dışı aktörler tek tip değildir. Devlet düzeyinin altında veya sınırların arasında faaliyet gösteren ve devlet olmayan aktörlere devlet dışı aktör denir.⁶ Bu aktörlerin bir kısmı bir ülkenin içinde yer aldığı gibi ülkelerin dış politikasını etkileyen bir güce de sahip olabilirler. Devlet dışı aktör türleri i) hükümetler arası örgütler, ii) hükümet dışı örgütler, iii) çok uluslu-şirketler ve iv) diğerleridir.⁷ Makalenin odak noktası ise güç kullanan ve milis güce sahip SDDA’lerdir. Devletin tekelinde olduğu düşünülen şiddet kullanma unsurunun SDDA’lerce de kullanılıyor oluşu onları doğrudan devletlere meydan okuyan bir konuma taşımaktadır. Özellikle başarısız devletlerin (failed state) bulunduğu bölgelerde ortaya çıkan otorite boşlukları karşımıza her geçen gün daha fazla SDDA çıkarmakta ve bunlar devletlere her geçen gün daha fazla meydan okur hale gelmektedir.

Başarısız devletler bölgesel ve küresel güç dengelerinde güvenlik sorunları yaratmaktadır. Bu da sistemde devlet benzeri aktörlerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Ortadoğu’da, 2003 yılında ABD’nin Irak müdahalesi akabinde jeopolitik gelişmeler ve mezhep bazlı ayrışmalar nedeniyle “zayıf Arap devletleri”nin çoğalması, SDDA’lerin sayısının ve gücünü artmasıyla neticelenmiştir. SDDA olarak tanımlanan gruplar sadece bir bölgeye has örnekler değildir. Latin Amerika’da uyuşturucu kartellerinin devlete meydan okuduğu birçok örnek mevcuttur. Birleşik Krallık’ta PIRA, İspanya’da ETA, Türkiye’de PKK, Sri Lanka’da Tamil Kaplanları devletlere tehdit yaratmaktadır. SDDA’lerin giderek artan şekilde güçlenmesi ve yayılması, devletlerin; sosyo-kültürel, iktisadi, siyasi ve güvenlik başta olmak üzere pek çok alanda sorunla karşılaşmasına neden olmaktadır.⁸ SDDA’ler dini, etnik ve ideolojik temellere dayanabilir ve her biri bir diğeri kadar tehlike arz edebilir.

4 Anthony Heywood, *Siyaset*, Çev. Bekir Berat Özipek, Bican Şahin, Mete Yıldız, Zeynep Kopuzlu, Bahattin Seçilmişoğlu, Atilla Yayla, Ankara: Liberte Yayınları, 2013, s. 127.

5 Francis Fukuyama, *Siyasi Düzen ve Çürüme: Sanayi Devriminden Demokrasinin Küreselleşmesi*, Çev. Murtaza Özeren, İstanbul: Profil Kitap, 2018, s. 13.

6 Joshua S. Goldstein and Jon C. Pevehouse, *Uluslararası İlişkiler*, Çev. Haluk Özdemir, Ankara: BB101 Yayınları, 2015, s. 53.

7 A.g.e., 53.

8 Murat Yeşiltaş and Burhanettin Duran, “Ortadoğu’da Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Yükselişi”, *Ortadoğu’da Devlet Dışı Silahlı Aktörler*, Ankara: SETA, 2018, s. 10-11.

Devlet dışı aktörler olarak SDDA'lerin tarihsel süreçteki etkileri ve varlığı uzun bir zaman dilimini kapsamaktadır. SDDA'ler neredeyse Roma döneminden beri, yani bir asırdan fazladır uluslararası sistemde karşımıza çıkmaktadırlar. Roma gücünün zirvesindeyken, deniz korsanlarının yanı sıra suç çeteleri ve köle ayaklanmalarıyla mücadele etmek durumunda kalmıştır. Bununla birlikte, 20. yüzyılda, bu tür grupların devlet konsolidasyon süreci ve ulus devlet yapısı karşısında nispeten önemsiz görüldüğü söylenebilir. Ancak asıl zirve noktası dekolonizasyon süreci ve Soğuk Savaş sonrasında yaşanmıştır. Böylece 21. yüzyılda, SDDA'ler Westfalyan anlamda devlete büyük bir meydan okuma gerçekleştirilmeye başlamıştır.⁹

Çalışma kapsamındaki temel kavramımız olan SDDA'lerin tanımı noktasında kesin bir uzlaşma olmamakla beraber farklı disiplinlerde farklı tanımlar bulmak mümkündür. Ancak, uluslararası ilişkiler literatüründe silahlı bir gruptan bahsettiğimiz zaman; i) silahlanmış bir devlet dışı aktörden, ii) bu aktörün belirli bir organizasyon yapısı, ismi ve lider kadrosu olduğundan ve iii) saldırgan faaliyetlerine belirli bir süredir devam ettiğinden bahsetmekteyiz.¹⁰

Bu tanımın kimleri kapsadığı noktasında kesin çizgilerin çekilmesi ve bu aktörleri tek bir başlık altında toplaması kolay değildir. Buradaki temel nokta başta yer aldığı gibi devlet karşısında SDDA'ün durumudur. Devlet, tanımlanmış bir alandaki tanımlanmış bir nüfusa ilişkin güç tekeline sahiptir.¹¹ Bu çerçevede SDDA'ler açısından ilk hareket noktası da buradan başlatılabilir. Son çalışmalara SDDA'lerin türleriyle ilgili altı bir tipolojiden söz etmek mümkündür. Bu aktörler; i) isyancılar (insurgents), ii) diğer yerel militan gruplar, iii) savaş grupları/yerel çeteler, iv) paralı askerler veya askeri şirketler, v) teröristler ve son olarak da vi) suç örgütleri olarak sınıflandırılmaktadırlar.¹² Bu kategorileştirmeye ilaveten ilgili aktörlerin, statüko yanlısı olup olmadıkları, ne boyutta kâr amacı güttükleri, organizasyonun yapısı, kimliği, hedefleri, amacı ve kullandıkları şiddetin boyutuna göre de sınıflandırma yapmak mümkündür.¹³ Buradan hareketle ileriki başlıklarda incelenecek olan YPG'nin nasıl bir aktör olduğu ve bu şema içinde nereye oturduğunu anlamak da mümkün olabilecektir.

Öte yandan SDDA'lerin ne işlev gördükleri sorusu da akıllara gelmektedir. Bu noktada tablo 1'de yer aldığı şekliyle bu grupların işlevleri özellikle terörizm ve uluslararası organize suçlar olarak ortaya çıkmaktadır. Yine bu aktörleri siyasi amaçları olması koşuluyla, bir muhalefet veya isyancı grup olarak hareket ederler iseler savunucu olarak da işlev görebilmektedir.¹⁴

9 Phill Williams, *Violent Non-State Actors And National And International Security*, Zurich: International Relations And Security Network, 2008, s. 5.

10 K. Krause, and J. Milliken, J. "Introduction: The Challenge of Non-State Armed Groups". *Contemporary Security Policy* 30, No. 2, 2009, s. 203. doi:10.1080/13523260903077296

11 Anja P. Jakobi, *Non-State Violence and Political Order: A View on Long-Term Consequences of Non-state Security Governance*. Frankfurt: PRIF Working Paper No 4, 2010): 4. <https://www.hsfk.de/en/publications/publication-search/publication/non-state-violence-and-political-order/>

12 Aydınlı "Assessing Violent", s. 426-427.

13 A.g.e. s. 427.

14 Jakobi, *Non-State Violence*, 3.

Tablo I. SDDA'lerin Çeşitli İşlevleri

Sorunların Nedeni	Yandaş/Savucu	Muhataplar	Eyalet Yönetici temsilcileri	Eş düzenleyiciler
Terörizm	Silahlı muhalefet, isyancı gruplar	Ulus ötesi organize suç örgütleri	Özel güvenlik ve askerlik hizmeti sağlayıcıları, Milisler	Şiddet aktörleri aracılığıyla yerel yönetim

Kaynak: Jakobi, Non-State Violence, 3.

Devlet dışı aktörün etkinliğinin ve kapasitesinin ölçümünde kullanılabilir kriterler ise devletin tanımlanmasındaki kriterlerden devşirilerek; kararlarındaki bağımsızlık ve özerklik seviyeleri, temsil ettiği toplumun genişliği ve nüfuzunun bu topluma ne denli yansıtılabildiğine göre sınıflandırılmaktadır. Aydınli'ya göre ise bir devlet dışı aktörün gelecekteki siyasi potansiyelini belirleyecek üç ana unsur bulunmaktadır; i) Özerklik, ii) temsil ve iii) nüfuz.¹⁵ Burada değinilen özerklik, bir bölgesel yönetim türünden ziyade bu aktörlerin devlet/lerden bağımsızlığına işaret etmektedir. Devlet dışı aktörler, kendilerini devletlerin boyunduruğundan ne kadar soyutlayabilmişlerse ve kararlarını ne kadar özgürce alabiliyorlarsa politik geleceklerinin o kadar parlak olduğu varsayımda bulunmak mümkündür. Bu çerçevede, ilgili devlet dışı aktörün devletten ne kadar bağımsız karar alabildiği ve devletin yönetim sisteminden bağımsız alternatif bir sistemi ne kadar geliştirebilmiş olduğu, o aktörün ne derece özerk olduğunun ölçülmesindeki kıstas olarak öne çıkmaktadır.¹⁶ Yani YPG kararlarını ne kadar bağımsız alabiliyorsa ve alternatif devlet araçlarını ne kadar kendisi yönetebiliyorsa (başka bir devlete ihtiyaç duymadan) politik geleceğinin o denli parlak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Temsil açısından ise ilgili devlet dışı aktörün ne derecede ortak bir toplum ve kimlik bilincini oturtabildiği, bunu yaparken ortak çıkarlar, değerler ve hedeflerin ne derece bu toplum tarafından paylaşılır hale geldiği önem arz etmektedir.¹⁷ Burada temsil ile anlatılmak istenen ise ilgili aktörün yönetiminin, kendisinin etki alanındaki toplumu ne derecede yansıttığı olarak görülebilir. İlgili toplumun amaçları, değerleri ve kimlikleri o devlet dışı aktör ile uyduğu ölçüde bir temsilden söz etmek mümkündür.

Devlet dışı aktörün nüfuz alanı ve bunu artırma kapasitesi de örgütün geleceğini yakından etkileyen bir konudur. DAEŞ gibi ideolojik/dini temelde kendini tanımlamış örgütlerin nüfuz alanlarını artırma yetenekleri daha fazlayken, kendini bir etnik grupla özdeşleştirmiş PKK gibi örgütlerin ise nüfuz alanları tüm çabalara rağmen belli bir ölçüğe üzerine çıkamamaktadır.¹⁸ İde-

15 Aydınli "Assessing Violent," s. 428.

16 A.g.e., 428-430.

17 A.g.e., 431.

18 A.g.e., 431.

oloji ve din, bireyleri dönüştürerek örgüte dahil etme açısından oldukça fazla imkân sunarken, etnik köken temelli bir örgütün hitap ettiği kitle sabittir ve bu örgütler yalnızca bahse konu kitleye odaklanmak durumundadırlar.

Nüfuzu etkileyen başka bir değişken ise devlet dışı aktörün meşruluğunu ve kendini dışarıya kabul ettirme derecesidir. Bunlardan ilki, kendi topluma kendini kanıtlamakla diğeri ise dışarıya karşı kendini kanıtlamakla ilgilidir. Bu aktörlerin içerideki meşruiyeti sağlamak adına din, dil, etnisite ve siyasi görüş gibi soyut hakların güvencesini sağlanması gerekir. Bununla beraber daha somut olan güvenlik ve finansal haklarının da güvenceye alınmış olması ilgili aktörün içeride kendi meşruiyetini sağlamasına ve bunun bir neticesi olarak nüfuzunu artırmasıyla sonuçlanacaktır.¹⁹ Bu yönüyle düşünüldüğünde, içeride ve dışarıda kendini kanıtlamak hem nüfuz artışına hem de ilgili aktörün temsilinin yükselmesine fayda sağlayacaktır. Nitekim kendini kanıtlamış olan aktörlerin toplumu daha iyi yansıttığı ve onların daha çok onayını aldığını varsaymak mümkündür.

Uluslararası Alanda Dış Yardımlar: Yardım Alan ve Yardım Eden Aktör İlişkisi

Dış yardım denilince ilk olarak iktisadi kalkınma ya da insani ihtiyaçlara yönelik olarak gelişmekte olan devletlere yapılan yardımlar akla gelmektedir. Bu yardımlar bireysel/gönüllü yardımlar ve büyük çaplı hükümet yardımlarına kadar oldukça fazla program ve türü kapsamaktadır. Bahse konu yardımlar, yardımı alanı etkileme yöntemi olarak görülen bir eylem olarak düşünülebilir ve güç üzerinden bağımlılık biçimi yaratabilir.²⁰ Ülkelerin sert güç kullanmak yerine yardımlar yöntemiyle yumuşak güç kullanarak devletlere istedikleri eylemleri/davranışları yaptırılmaları uluslararası politikada sıkça görülebilmektedir.

Dış yardımların çatışan gruplar açısından önemi, genel itibarıyla, yardım alan devletlerden farklı olsa da bazı durumlarda benzerlik gösterebilmektedir. Yılmaz'a göre, çatışma halindeki etnik grupların rakip ya da başat güçler tarafından desteklenmesi bir avantajmış gibi görünse de esas itibarıyla o grup için talihsiz bir duruma işaret etmektedir. Nitekim başat güçlerin anlaşamaması durumunda barışın sağlanması zorlaşmaktadır.²¹ Bu açıdan her devletin devam etmekte olan bir etnik ya da bölgesel çatışmaya nasıl yaklaşılacağı noktasında üç farklı seçeneğe sahip olduğundan bahsedilebilir. Bunlar; i) karışma veya pasif tarafsızlık, ii) arabuluculuk ve son olarak iii) taraflardan birinin desteklenmesidir.²² Üçüncül bir devletin başka bir ülkedeki çatışmaya müdahil olarak bir tarafı desteklemesi iki şekilde gerçekleşebilir. Bunlardan ilki çatışmanın unsuru olan SDDA ya da devletin üçüncül taraflardan destek talebinde bulunmasıyla gerçekleşir. İkincisi ise üçüncü tarafın bu çatışmadan kendisinin

19 A.g.e., 432.

20 Goldstein and Pevehouse, *Uluslararası İlişkiler*, 608, 610.

21 Muzaffer Ercan Yılmaz, *Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Etnik Çatışmalar: Etnik Çatışmaların Nedenleri ve Barışın Tesis*, (Ankara. Nobel Yayınları, 2007): 37-38.

22 Alexis Heraclides, "Secessionist Minorities and External Involvement." *International Organization* 44, No.3, (1990): 345-346.

çıkarına olan bir durum görmesi ve bu doğrultuda taraflardan birine yardım etmesiyle cereyan eder.²³

Soğuk Savaş dönemi düşünüldüğünde iki farklı kutbun bir çekim alanı yaratma adına dış yardım politikası dikkat çeker. Bu açıdan ABD ve Sovyetler Birliği'nin dış politik yardımları ikinci yardım türüne örnek olarak gösterilebilir. Her iki aktör de sistemde kendileri açısından ideolojik ya da politik öneme sahip belirli siyasi birimleri destekleme yoluna gitmiştir. Yılmaz, soğuk savaş dönemi içinde ABD ve Sovyetler Birliği'nin birbirlerinin etki alanlarını daraltmak adına belirli bölgelerde aktif çatışmalar yaratma ve bundan faydalanma yoluna gittiklerini bunu da diğer devletlere verdikleri teşviklerle yürüttüklerine dikkat çekmektedir.²⁴

Yapılan yardımların türlerine bakıldığında hissi ve araçsal olarak ayrıldıkları görülmektedir. Hissi güdülerle yardım yapılmasının altında; adalet arayışı, insani faktör, etnik, dini, ırki veya ideolojik yakınlıkların bulunması öne çıkmaktadır. Araçsal güdülerle yapılan yardımlar ise daha çok real politiğin bir uzantısı olarak devletin kendi çıkarlarına hizmet etmesi için yapılan yardımlar söz konusudur.²⁵ Devletler, bölgeyi veya ilgili devletin istikrarını/istikrarsızlığını sağlama adına vaziyet alırlar ve bu doğrultuda taraflardan birini desteklerler. Bu durum, yardım eden devletin çıkarı odağıyla şekillenen bir politik eylem, bir başka deyişle bölgede yardım alan aktörün araçsallaşmasına işaret etmektedir.

Bir etnik çatışmaya müdahil olan ve bir tarafı destekleyen üçüncül aktörler, bunu iki farklı seviyede gerçekleştirebilirler: i) diplomatik/ahlaki destek, ii) maddi/somut destek.²⁶ İlk olarak diplomatik desteğin gerçekleşmesi için ilgili aktörün davasındaki haklılığını üçüncü aktöre göstermesi ve üçüncü aktörün buna ikna olması gerekmektedir.²⁷ Bu türde gerçekleşen desteğin temelinde, uluslararası topluluğun bir normu olarak kabul edilebilecek olan self-determinasyon (kendi kaderini tayin) ilkesi yatmaktadır. Diplomatik/ahlaki destek dört farklı seviyede ortaya çıkabilir. Bunlar; i) çatışmayla ilgili endişenin dile getirilmesi, ii) ülkesel bütünlük çerçevesinde barış görüşmelerine çağrı, iii) ucu açık ve ilgili grubun self-determinasyonunun da masada olduğu barış görüşmelerine çağrı ve son olarak iv) ayrılıkçı grubun tanınması şeklindedir.²⁸ Her ne kadar bu dört kategori farklı seviyelere işaret etse de yapılan açıklamalar ve uluslararası platformlardaki proaktif desteğin hangi seviyede seyredeceği ve ne sıklıkla ilgili grubun destekleneceği de yapılan diplomatik desteğin seviyesini belirleyen bir faktördür.

Maddi destekleri kendi arasında üçe ayırmak mümkündür. Bunlardan ilkinde silah, askeri teçhizat, araçlar, para, ilaç ve gıdaya varan her türlü somut destek yer almaktadır. İkincisinde; iletişim, medya ve ulaşım ağlarının payla-

23 Rajat Ganguly and Raymond Taras, *Understanding Ethnic Conflict*. 4th ed. (London: Routledge., 2016): 72.

24 Yılmaz, *Soğuk Savaş Sonrası*, 38.

25 Ganguly and Taras, *a.g.e* 72.

26 Heraclides, *a.g.m.*, 368.

27 Ganguly and Taras, *a.g.e.*, 72.

28 Heraclides, *a.g.m.*, 369.

şılması da yine maddi destekler arasında gösterilmektedir. Son olarak ise ilgili aktöre sağlanacak askeri üsler, askeri eğitim ve operasyonlarda sahada fiziki destek maddi destek kategorisine girmektedir.²⁹ Bu ayırmadan yola çıkarak SDDA'ler için iki farklı yardımdan bahsedebiliriz. Bunlar; i) SDDA'lerin çıkarı doğrultusunda yapılan yardımlar (genellikle hissi güdülerden kaynaklanır) ve ii) üçüncül tarafların çıkarı doğrultusunda yapılan yardımlardır (genellikle araçsal olarak yapılır ve yardımı yapanın menfaati ön plandadır). Bu şekilde bir kategorileştirme yapılması bu çalışmanın amacına da hizmet edecektir. Nitekim çalışmanın ölçmeye çalıştığı olgu, üçüncül tarafların yaptıkları yardımın, grupları ne şekilde etkilediği ve "davalarını" ne şekilde biçimlendirdiği ya da geliştirdiğidir. Dış yardımların SDDA eksenli gerçekleşmesi, üçüncül devletin kendi çıkarı için gerçekleşmesine göre daha az etkili bir yardım türü olarak değerlendirilebilir. Devletler kendi çıkarları söz konusu olduğunda SDDA'lerle iş birliği içine girdiklerian itibari ile cömert davranabilirler. Ancak kendi devletindeki azınlıklar, insan hakları veya düşük ölçekli ulusal çıkarlar vesilesiyle bir SDDA desteklenirse yani SDDA üçüncül devletin bir dış politikası aracı olarak görülmez ise kayda değer yardımlar da söz konusu olamaz.

Lahiri ve Moller'in çalışmasına göre resmi kalkınma yardımlarına bakıldığında ABD'nin yaptığı yardımların 25%'nin İsrail'e, Birleşik Krallığın 12%'sinin Hindistan'a ve Almanya'nın 5%'nin Türkiye'ye gittiği görülmektedir.³⁰ Bu durum David ve Moore'a göre, eğer B ülkesindeki bir etnik grup A ülkesinin etnistesiyle özleşiyorsa ya da A ülkesinde bu etnik grubun dominant bir statüsü var ise, A ülkesinin B ülkesine düşmanca bir tavır takılması olasıdır.³¹ Bu çerçevede düşünüldüğünde diaspora ve yardım yapılan aktör arasında ciddi bir korelasyon olduğu açıktır. Ancak diasporanın yapabileceği yardımın ve dış politikayı etkilemenin o diasporanın büyüklüğü ile doğrudan ilgili olduğunu söylemek zordur. Nitekim ABD'de Yahudi kökenli nüfus %1-2, İrlanda kökenliler ise 10%'a yakındır.³² Ancak ABD'nin İsrail'e yaptığı yardım milyarlar ile ifade edilirken İrlanda'nın aldığı yardım milyonlar hatta son yıllarda yüzbinler ile ifade edilmektedir.³³ İrlanda kökenli nüfusun ciddi bir kısmının PIRA'ya sempati duyması hatta desteklemesine rağmen ABD'nin PIRA'ya politik ve fiziki desteği çok sınırlı kalmıştır ve yapılan maddi destekler resmi kanallarla gerçekleşmemiştir.

Üçüncül bir devletin, özellikle de çok kültürlü ise, başka bir ülkedeki etnik çatışmanın tarafına hissi güdülerle ciddi destekler sağlaması pek olası değildir. Bunun gerçekleşmesi için ilgili diasporanın ciddi lobi gücünün olması ve taleplerin bir şekilde yardım sağlayacak olan ülkenin çıkarları ile uyuşturulması gerekmektedir. İsrail lobisinin ABD'deki en güçlü etnik lobi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İsrail'e dahi yardım yapılırken sıkça "ABD ve İsrail'in

29 A.g.m 368.

30 Lahiri, and Raimondos-Møller. A.g.m.,s. 65.

31 David R Davis,- W. H. Moore "Ethnicity Matters: Transnational Ethnic Alliances and Foreign Policy Behavior." International Studies Quarterly 41 (1). 1997, s.173

32 "One More Step." Archive. vn. US Department of Commerce,n.d. https://archive.vn/20150117113227/http://factfinder.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?pid=ACS_13_5YR_DP03.

33 "U.S. Foreign Aid by Country." US AID, n.d. <https://explorer.usaid.gov/cd/ISR>.

çıkarları ortaktır”, “İsrail teröre karşı mücadelemizde en önemli ortaktır”³⁴ gibi söylemler ile yapılan yardımlar ve desteklerin meşru gösterilmeye çalışıldığı görülmektedir. Nitekim bu haklı gösterme süreci de bizatihi lobıcılığın bir ürünüdür.

Diğer taraftan bir devletin, başka bir ülkedeki SDDA’ye yardım etmesinin dört farklı araçsal nedeni olabilir. Bunlar; i) Uluslararası politik nedenler, ii) ekonomik çıkarlar, iii) iç politik nedenler ve iv) askeri nedenlerdir.³⁵ Her ne kadar araçsal yapılan yardımlar genelde real politığın bir ürünü gibi gözükse de bu durum her zaman böyle seyretmeyebilir. Bazı durumlarda yapılan yardımlar, real politığe uygun olmayan ve hissi bir güdüyle yapılmamış olsa dahi araçsal olarak nitelendirilebilirler. Öyle ki başta çıkar grupları olmak üzere devletin iç politik faktörleri ilgili devletin dış politikasında etkili olabilirler ve sistemsel direktiflerden farklı bir dış politika izlenmesine sebebiyet verebilirler. Burada sistemsel direktiflerin real politik ile doğrudan ilişkili olduğuna değinmekte fayda vardır. Eğer iç politik aktörler karar alıcıları sistemin direktifinden uzaklaştırarak farklı politikalar izlemeye sevk edebilirlerse yapılan yardımlar real politığın araçsallığından çıkabilir. Örneğin devletin içinde yer çıkar grupları belirli bir SDDA’ün desteklenmesinde kendi çıkarını görebilir. Bu çıkar grupları başarılı oldukları taktirde içinde buldukları devletin çıkarından ziyade kendi çıkarları noktasında bir araçsallaştırmaya ulaşmış olurlar. Zaten Heraclides de uluslararası politik güdülerle yapılan araçsal yardımın hemen arkasına iç politik nedenleri yerleştirmiş ve en etkili ikinci araçsal yardım olarak iç politik etkenleri işaret etmiştir.³⁶

Her ne kadar bu iki türde yapılan yardım da araçsal olarak nitelendirilebilecek olsa da kimin aracı olduğu noktasında ciddi bir ayırım söz konusudur. Bu yardımların ilkinde ülkenin real politığının araçsallaştırması söz konusuken, ikincisinde ise iç politik aktörlerin/çıkar gruplarının hedefleri doğrultusunda bir araçsallaştırma söz konusudur. Bu iki çıkış noktasından hangisine göre bir araçsallaştırmayla yardım yapıldığı, ilgili SDDA’ün davasının ne şekilde biçimlendirileceğine işaret edecektir. Öyle ki, bir devlet uluslararası politika çerçevesinde bir araçsal yardım yaptığında kendi real politikasına uygun hareket eden bir SDDA görmek isteyecektir. Ancak bu yardımların asıl çıkış noktası iç politikadaki çıkar gruplarının baskılarıysa, bahse konu yardımın takibi ve SDDA’ün istenilen (zaten devletin ilgili SDDA’dan doğrudan bir beklentisi bulunmayacaktır) şekilde yönlendirilmesi o kadar kolay olmayacaktır.

Buradan hareketle, ilgili etnik grup için arzulanan yardım kaynağı iç politikadaki çıkar gruplarının baskıları sonucu ortaya çıkan yardımlar olabilir. Bunun sebebi, yardımı yapan devletin, yardıma sebebiyet veren çıkar grubunun isteklerini harfiyen yerine getirecek şekilde hareket etmesinin söz konusu olmayacağı cihetle yardımın ilgili SDDA tarafından özgürce kullanılabilmesine anlamına gelmesidir. Son tahlilde eğer SDDA araçsal bir yardım alacak

34 Stephen M. Walt -John Mearsheimer, *İsrail Lobisi Ve Amerikan Dış Politikası*, Çev. Hasan Kosebalaban İstanbul: Küre Yayınları, 2009, s.16-18.

35 Heraclides, a.g.m. s. 370.

36 A.g.m. s. 370.

ise ilgili devletin içindeki çıkar gruplarının baskıları sonucunda yardım alması kendisi için daha müspet sonuçlar doğuracaktır. Bu şekilde yapılan yardımın devamlılığı, yine ilgili çıkar grubunun üçüncül ülkedeki etkinliğine ve hedeflerine göre şekillenecektir. Olası bir çıkar ayrışmasında yardım kesilebilecek veya ilgili devlet real politikasından bağımsız gördüğü bu yardımı bir noktadan sonra kesmeyi düşünebilecektir. Dolayısı ile iç faktörlerden kaynaklı yardımlar ilgili SDDA için daha fazla özerklik vaat etse de bu yardımın sürekliliğinin real politik temelli araçsal yardımlara nazaran daha kırılgan olması beklenir.

Daha önce ele alındığı üzere devlet dışı aktörlerin Westphalian uluslararası sisteme bir karşı çıkışı temsil ettiği söylene de aslında devlet dışı aktörler sisteme karşı bir meydan okumadan ziyade devletlere meydan okuyan yapılar olarak değerlendirilmelidirler. Bu aktörlerin birçoğu devletlere meydan okumaklakendi devletlerini kurmayı amaçlamaktadırlar. Diğerleri ise sisteme karşı çıkıştan daha çok spesifik devletlere tepki amaçlı eylemler gerçekleştirdikleri söylenebilir. Devlete karşı çıkışın temelinde yatan yegâne unsurun şiddet kullanma tekeline sahip olduğu iddia edilen devletin devlet dışı aktörler tarafınca tanınmaması ve kendileri tarafından da şiddetin kullanılmasıdır.³⁷ Yüzyılda gelinen nokta göstermektedir ki “uluslararası politikayı” anlamak için sadece uluslara ve devletlere yoğunlaşmak artık yeterli olmamakta ve devlet dışı aktörler ile bu aktörlerin devletlerle olan ilişkilerine de yoğunlaşmak gerektiği belirginleşmektedir.³⁸

SDDA'lere yapılan yardımlar çoğu zaman karşılıksız şekilde yapılmaz. Devletler çoğu zaman devlet dışı aktörlere belirli yardımlar yapmaktan çekinmemektedirler. Bunun başlıca sebebi ise bu aktörlerin sisteme yönelik bir tehdit unsuru olmalarından ziyade daha çok içinde bulunduğu veya çevresindeki devletlere tehdit unsuru olmalarından kaynaklanmaktadır. Bunu yaparken iki farklı seçenek olduğu varsayımıyla yola çıkmaktadır. İlk seçenekte, ilgili etnik aktör kendi davasından saptırılarak yardım yapan devletin amaçlarına yönelik hareket etmeye başlayabilir ve bir nevi o ülkenin piyonu halini alabilir. İkinci olarak ise yapılan yardım ilgili etnik aktörün davasında bir sapmaya neden olmaz ve onun daha güçlü bir aktör haline dönüşmesine sebebiyet verir. Her iki seçenekte de yapılan yardımın türü ve seviyesine göre bu aktörlerin ev sahibi devlet için baş edilmesi daha güç bir unsur halini dönüşecekleri söylenebilir. Ancak bu yardımlardan ilki, geleceğe yönelik olarak SDDA adına tehlike barındırmaktadır. Nitekim araçsal yapılan bir yardım, yardımı yapan ülke amacına ulaştıktan sonra kesilebilecek ve o aktör geçmişteki kazanımlarını kaybetmekle karşı karşıya kalabilecektir. SDDA'ün yardım süresince edindiği bölgesel düşmanlar, işbirliğinin sona ermesiyle beraber ilgili aktörü savunmasız yakalayarak bölgeden silme imkânı yakalayabileceklerdir.

Aktörler her ne kadar bunun bilincinde ve bu yapılan yardımların belirli koşullara bağlı olduğunu farkında olsalar da yardımları kabul edebilirler. Bunun

37 Krause, - Milliken, a.g.m. s, 202.

38 R. W. Cox, “Post-Hegemonic Conceptualization of World Order”. Ed. J. N. Rosenau - E. Czempiel *Governance without government: Order and change in world politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992, s. 142

nedeni; i) ilgili aktör bu yardım olmadan ayakta kalma şansı olmayışı veya ii) bu yardımı alıp kendi çıkarını sekteye uğratmayacak şekilde hareket edebileceğini düşünmesinden hareketle gerçekleşir. Böylece yapılan her araçsal desteğin ilgili aktörün gücünü artıracığı doğru olsa da bu güç artırımının orta ve uzun vadede faydadan çok zararı olabilir. Nitekim ilgili devletin çıkarı doğrultusunda hareket etmek durumunda kalan bu aktörler, devletin çıkarları ile uyumsuzluğa düştüklerinde veya yardım yapan devlet amacına ulaştıktan/hedef değiştirdikten sonra kendilerini tehlikeli bir ortamda bulabilir. Devletin desteğini çektiği durumlarda bu uluslararası aktörler ilgili devlet dışı aktörü savunmasız olarak yakalayıp eskisinden de daha kötü bir duruma sürükleyebilirler. Destek çekmenin de ötesinde, bazı durumlarda bu aktörler desteği yanlış yorumlayabilir ve destek göremeyecekleri eylemler gerçekleştirebilirler. Kaplan'a göre bunun gerçekleşmesinin üç ana nedeni olabilir; (i) yardımı veren devletin istenmeyen bir savaşa sürüklenme riski, (ii) ittifakın/yardımanın doğası hakkında yanlış anlaşılmalarda ve (iii) eylemi gerçekleştiren aktörlerin niyeti noktasındaki belirsizlikler.³⁹

Yukarıdaki duruma örnek teşkil edecek güncel gelişmelerin başında 2017 yılında gerçekleşen Kuzey Irak referandumu gelmektedir. ABD'nin Körfez savaşından bu yana bölgedeki Kürtlere verdiği destek bilinmektedir. Yine, 2003 Irak Savaşından sonra Irak'ın kuzeyinde özerk bir Kürt devleti kurulmasında da yine ABD büyük bir rol oynamıştır. Erbil yönetiminin dış desteğe yönelik yanlış hesaplamalarına ilaveten Bağdat, bölgesel güçler ve hatta ABD dâhil diğer uluslararası aktörlerin bu referanduma karşı çıkmaları sadece Erbil'i yalnızlaştırmakla kalmadı aynı zamanda birçok Kürt yönetimindeki toprağın Bağdat yönetimine ele geçirilmesine neden olmuştur.⁴⁰

Bahsi geçen tehlikelerden ötürü, devlet dışı aktörlerin alacakları yardımları ve bu yardıma bağlı koşulları iyi analiz etmesi ve kısa vadeli faydalardan ziyade uzun soluklu düşünerek planlar yapmaları kendi bekaları için kritik bir rol oynamaktadır. SDDA'lerin araçsal yapılan yardımların değişken olabileceğini ve kendi bekalarındansa yardımı veren devletin bekası için yapılan bir yardım olduğunun farkında olarak pozisyon almaları gerekir. Aksi takdirde yukarıda değinilen tehlikelerden kaçmaları mümkün olmayacaktır. Bununla beraber küresel ve bölgesel güç dengeleri de yine dışarıdan yapılan yardımın niteliğini etkileyebileceğinden ötürü ilgili aktörün bölgesel ve küresel konjonktürü iyi analiz etmesi ve bu çerçevede eyleme geçmesi veya geçmemesi gerekmektedir.

Suriye İç Savaşı ve ABD'nin PYD, YPG ve SDG'ye Desteği

ABD'nin Suriye iç savaşı özelinde bölgedeki Kürt gruplara (PYD, YPG, SDG) yaptığı destek açık bir şekilde görülmekte ve bu yardımların bir kısmı da ABD'nin bütçesinde dahi yer almaktadır.⁴¹ Bahse konu yardımların dayandığı

39 Kaplan, M. L. "Foreign Support, Miscalculation, and Conflict Escalation: Iraqi Kurdish Self-Determination in Perspective," *A Century of Kurdish Politics*, s. 29-45. <https://doi.org/10.4324/9780429282690-3>. (2020): s. 31

40 A.g.m., s.29-30

41 K. İleri, "Pentagon bütçesinde YPG/PKK'nın da dahil olduğu program için 522 milyon dolar talep edildi" Anadolu Ajansı. 28 Mayıs, 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pentagon-butcesinde-ypg-pkk-nin-da-dahil-oldugu-program-icin-522-milyon-dolar-talep-edildi/2257618>

yasa ise 2014 yılının Aralık ayında, Birleşik Devletler Kongresinin aldığı uzun dönemi kapsayan ve bölgedeki “ılımlı” muhalefeti desteklemeyi amaçlayan karara dayandırılmaktadır.⁴² ABD, bu çalışmanın teorik kısmında yer alan maddi desteklerin hepsini bahse konu muhalefet unsurlarına sağlamıştır. Askeri teçhizat, finansal destek, istihbarat, askeri eğitim ve destek kalemlerinin hepsinin YPG, PYD ve SDG gibi SDDA'lere sağlandığı görülebilmektedir. ABD'nin bahse konu SDDA'ler ile olan ilişkisi yeni değildir. Nitekim Irak'ta da Kürtler ile iş birlikleri yapılmış ve gerek Körfez Savaşı gerekse Irak Savaşı'nda ve sonrasında Kürtlere belirli destek ve güvenceler sağlanmıştır. Ancak son zamanlarda bu destek maddi boyutları aşmış ve destek boyutu diplomatik boyuta da sızmıştır. Özellikle ABD basınında ve Amerikalı siyasilere bahse konu Kürt temelli SDDA'ler üzerinden Kürtlere karşı kayda değer sempati artışı gözlemlenmeye başlamış ve uluslararası boyuttaki müspet tasvir sayesinde birçok yabancı savaşçı bahse konu SDDA'lere katılmak üzere Suriye'ye gelmiştir.

ABD'nin Suriye Politikası: Bir Devlet Dışı Aktörü Başka Bir Devlet Dışı Aktöre Karşı Kullanmak: Naip Savaş

Başkan Obama, görevini oğul Bush'tan devraldığında ABD Ortadoğu'nun ortasında binlerce askerle beraber gereğinden fazla bir angajman içindeydi. En baştan beri neden yapıldığı muallak olan bir Irak Savaşı'nın bıraktığı enkazı devralan Obama, seçim döneminde söz verdiği gibi ABD'nin bölgedeki angajmanını azaltmayı arzulamıştır. Erdem'e göre bu hedefe ulaşmak adına ABD, “naip savaş” (Surrogate War) yöntemine yönelmiştir (Bkz Grafik I). Bu yöntemin amacı, ulusal çıkarlara ulaşmak adına ABD'nin kendi askerini ve/veya kaynaklarını kullanmak yerine bölgedeki diğer devletlerin veya devlet dışı aktörlerin kullanılmasıdır.⁴³

Grafik I. Naip Savaşın Şeması

Devletin Dahiliyeti	Konvansiyonel Kuvvetler				
	Özel Harekât Kuvveti				
Operasyon Türü	Koalisyon Savaşları	Kontrgerilla Harekâtı	Yabancı İç Savunma	Konvansiyonel Olmayan Savaş	
Devletin Dahil Olmadığı Güçler	Konvansiyonel Ordu	Konvansiyonel Ordu	Konvansiyonel Ordu	Konvansiyonel Ordu	Gerilla Kuvveti
	Paramiliter Kuvvet	Paramiliter Kuvvet	Paramiliter Kuvvet	Paramiliter Kuvvet	İsyancı Unsurlar

Kaynak: Oktav, vd. “Violent Non-State Actors and the Syrian Civil War” s.133

42 U. Dekel, vd. . “Syria’s New Map and New Actors: Challenges and Opportunities for Israel.” Report. *Institute for National Security Studies*. 13-24, 2016, s. 17.

43 Ö. Z. Oktav , vd. *Violent Non-State Actors and the Syrian Civil War: the ISIS and YPG Cases*. Cham, Switzerland: Springer, 2018, s. 132-133.

Bu savaş yönteminde, ABD ordusunun sınırlı da olsa bölgede bulunması söz konusudur. ABD bunu daha çok sınırlı geleneksel birlikler ve özel kuvvetler aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Suriye örneğinde görülebileceği gibi bu sayı genelde birkaç bin askeri personeli geçmemektedir. Yeri geldiğinde ise birkaç yüz personele kadar düşebilmektedir. Bu yöntemde koalisyon ve kontrgerilla savaşları gibi konvansiyonel savaşların yanı sıra gerilla güçlerinin yani devlet dışı aktörlerin de yer aldığı yeni taktikler kullanılmaktadır. Ancak amaç hepsinde aynıdır, devletin çıkarını mümkün olduğunca az angajman ve kaynakla gerçekleştirmek. Zaten realist paradigmaya göre de savaşın gerçekleşmesinin ön koşulu olarak, öngörülen çıkarların maliyetler ile örtüşmesi gerekmektedir. Bu çalışmayı ilgilendiren nokta ise naip savaş çerçevesinde gerillalar ile yapılan yeni savaş teknikleridir.

Her ne kadar gerek vekalet gerekse hibrit savaş unsurlarını içinde barındırıyor olsa da⁴⁴ naip savaş bunun daha ötesinde bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Bu durum, hükümetlerin günümüz iletişim dünyasında kendi vergi mükelleflerine hesap verme noktasında oldukça savunmasız olmalarından kaynaklı olarak amaçlarına ulaşmak adına farklı yöntemler aramalarından kaynaklıdır.⁴⁵ Devletler, ulusal çıkarlarının düşük seyrettiği meselelere müdahil olmamaları gerekse de bir şekilde angaje oldukları bu meselelerde gerek teknoloji gerekse insan unsurunu vekil belirleyerek⁴⁶ bu yükü hafifletmeyi ve içerideki baskılardan bir nebze olsun kaçmayı hedeflemektedirler. Bunu yapmak adına kendi ulusal çıkarlarına hizmet edecek diğer aktörler kullanılmakta ve bu aktörlerin kendi çıkarlarından önce (bazı durumlarda her iki tarafın da çıkarına hizmet etmesi mümkün olabilir) ilgili devletin çıkarına hizmet etmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.⁴⁷ Bu yönüyle düşünüldüğünde, naip savaş yöntemi izleyen devlet, kendi kaynak ve insan gücünü ne kadar az kullanıyor ve diğerlerinininkini ne kadar fazla kullanabiliyorsa o ölçüde başarılı bir uygulama gerçekleştiriyor demektir.

Krieg ve Rickli'ye göre bu savaş türünün en bariz ve açık şekilde uygulanan örneği, savaş masraflarını sınırlı tutmayı hedefleyen Obama yönetiminde başlamış olan PYD, YPG tarafından domine edilen SDG ile yapılan iş birliğidir.⁴⁸ İlaveten, naip savaş yönteminde kullanılan aktörün de kullanan aktörden bağımsız bir gündeminin söz konusu olduğunu ve bu yönüyle düşünüldüğünde iki müttefik gibi görünen aktörlerin aslında farklı amaçlarla bir araya geldikleri görülmektedir. Buradan hareketle taraflardan birisi amacına ulaştığı noktada diğeri amacına ulaşmamış olsa dahi iki aktör arasındaki ilişkinin sona ermesi beklenir ve bu yönüyle *vekalet savaşı* (*proxy war*) kavramından kısmen ayrılır. Nitekim vekalet savaşında olduğu gibi her zaman ortak bir düşmana karşı yürütülen savaş veya ortak bir hedef söz konusu değildir. SDDA'ler genellikle

44 Krieg, a.g.m.s.98.

45 Andreas Krieg, "Externalizing the Burden of War: the Obama Doctrine and US Foreign Policy in the Middle East." *International Affairs* 92 (1). 97–113. <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12506>. 2016, s. 115.

46 A.g.m. s. 99.

47 A.g.m. s.15.

48 A.g.m. s.125

meşruiyet ve devlet olma hedefi güderken, onu kullanan devletlerin amacı bu amaçla uyuşmayabilir ve SDDA amacına ulaşmadan müttefiklik sona erebilir.

Bu iki savaş kavramına ontolojik ve epistemolojik açıdan bakıldığında eski savaşlar gibi düzensiz bir sisteme çok uzak olmadıkları görülecektir.⁴⁹ Vekâlet savaşları, daha çok, Soğuk Savaş dönemi için kullanılmaktadır ve genel itibariyle iş birliği yapılan devletin amacıyla dışarıdan destek sağlayan süper gücün amacı örtüşmektedir. Vekalet savaşında süper gücün daha küresel bir amacı varken yerel müttefikin amacı daha yerel olmakla birlikte hedeflenen sonuç aynıdır. Naip savaşta ise hedeflenen amaç ortak olmak durumundan çıkmakta ve kısa süreli ve daha dar hedeflere yönelik bir iş birliği söz konusu olmaktadır. Bununla beraber naip savaş kavramı içine vekalet savaş kavramını da alan daha kapsamlı ve çok yönlü bir savaş yöntemi olarak düşünülebilir. Belirli bir amaca ulaşmak için SDDA'ler ile yapılacak iş birliği sadece resmin bir parçasıdır (Bkz. Grafik 1)

Desteklenen yerel aktörler farklı bir amacın peşinden koşarken, desteği sağlayan örgütler de başka hedeflerin peşinde olabilirler. Öyle ki DAES ile mücadele noktasında ABD'nin İran'la dahi iş birliğine gittiği bilinmektedir.⁵⁰ Tam da bu sebepten ötürü bu tip bir ittifakin uzun soluklu olması pek olası olmadığı gibi mevcut kriz/savaş/çatışma ortamında bile bu işbirliği sonlanabilir.

Walt ve Mearsheimer'ın, ABD'nin izlemesi gereken büyük strateji olduğunu ileri sürdükleri *uzaktan dengeleme (off-shore balancing)* stratejisinin de bu savaş yöntemiyle uyumlu olduğu söylenebilir.⁵¹ Bu stratejiye göre ABD, başka hiçbir ülkenin Avrupa, Kuzeydoğu Asya ve Basra Körfezini kontrol etmesine/baskı kurmasına izin vermemelidir. Bununla beraber bu bölgelerdeki dengeyi sağlamak adına kendi kaynaklarını ve askerini kullanmak yerine bölgedeki yerel güçler ve müttefikleri kullanmalı ve ancak bunların yetersiz kaldığı durumlarda kendi kaynaklarını ve askerlerini ilgili vakaya angaje etmelidir.⁵² Naip savaş tekniği esasında tam olarak buna ulaşmayı hedefleyen bir tekniktir. Bölgede kendi amacına yönelik hizmet edecek herhangi bir aktörle iş birliği yapılması bu teknik özelinde kabul görebilmektedir. Eğer müttefikler yetersiz kalır veya isteksiz davranırlarsa pek tabii saldırgan devlet dışı aktörler ile de iş birliği yapılabilir. ABD ise aktörlerin yetersiz kaldığı durumlarda kendi askerini ve kaynaklarını bölgeye intikal ettirerek doğrudan bir angajman gerçekleştirmelidir. Bu savaş yönteminin ABD tarafından benimsenmesinde kuşkusuz Vietnam ve özellikle yakın zamanlardaki Afganistan ve Irak savaşlarının⁵³ etkisi oldukça fazladır. Ni-

49 Esasında özellikle Soğuk Savaş dönemi sonrasında savaş türleri açısından bariz bir farklılık ya da benzerlik koymakta zorlanılmaktadır. Bu açıdan nüans üzerinden hareket ile sistemli bir okuma önem taşımaktadır. Konuya ilişkin olarak Michael Innes'in *Making Sense Of Proxy Wars States, Surrogates & the Use of Force* adlı çalışmasına bakılabilir.

50 Kreig "Eternalizing the burden ..." 97.

51 Walt a- Mearsheimer, *Israil Lobisi Ve Amerikan*

52 Dueck, C. (2013). *The Obama Doctrine - American Grand Strategy Today*. Oxford University, s. 20-1.

53 FALK Richard, "Terör ve Devlet Terörizmi Çağında Savaş ve Barış" (Çev. Evren Çelik Wiltse) Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe: Seçme Makaleler . Der. Mustafa Aydın Hans Günter Brauch - Necati Polat Mitat Çelikpala - Ursula Oswald Spring İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 2018

tekim bu savaşların ortak özellikleri, küçük ulusal çıkarlara rağmen eşi benzeri görülmemiş bütçelerle yürütülen muazzam angajmanlar olmasıdır. Devletlerin çıkar ve harcamaların eşleşmediği bu durumların önüne geçmek için naip savaş yöntemi oldukça kullanışlı bir taktik olarak öne çıkmaktadır.

Suriye İç Savaşı ve ABD'nin Yardımları Noktasında Bir Uluslararası Aktör Olarak YPG/PYD

YPG'nin Suriye iç savaşını pragmatik bir şekilde değerlendirdiğini ve ortaya çıkan otorite boşluğunu, Rusya ve ABD'den aldığı dış yardımlarla beraber doldurmaya çalıştığını söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak bu boşluğu doldurmasının kendi politikasının mı yoksa ona biçilmiş bir görev mi olduğu tartışma konusudur. ABD'nin YPG'ye biçtiği görev onun kendi bekasını da tehlikeye atıyor olabilir. Nitekim DAESH tehdidi ortadan tamamen kalkarsa ve ABD bölgeden bir şekilde çekilir ise YPG'nin bölgede hayatta kalmasını pek olası olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu gibi soruların cevaplanabilmesi adına YPG'nin bir devlet dışı aktör olarak incelenmesi ve potansiyelinin ortaya konması gerekmektedir. Bu değerlendirme önceki bölümlerde ortaya konan teorik çerçevede yapılacaktır.

PKK 2012 yılından itibaren Ortadoğu'da Arap ayaklanmalarını kendisi için bölgede bir fırsat olarak değerlendirerek tekrar şiddet içerikli eylemlerine dönüş yapmış ve gerek Türkiye'de gerekse PYD/YPG kanadını kullanarak Suriye ve Irak'ta girişimlerde bulunmaya başlamıştır. Akabinde ise örgütün İran kolu olan PJAK, iki cepheli bir çatışmanın önüne geçmek ve Türkiye karşısında konum alması beklenen İran ile ilişkileri iyi tutmak adına çatışmayı sonlandıran bir anlaşma yapmıştır.⁵⁴ YPG'nin kuruluşu, Suriye iç savaşının yeni yeni patlak vermeye başladığı döneme rast gelmesi itibarıyla oldukça manidardır. Daha savaş tam anlamıyla patlak vermeden önce PYD, Suriye'deki Kürt bölgelerinde geçici hükümet ilan etmesiyle gözleri üzerine çekmiştir.⁵⁵ Bunu takip eden aylarda Suriye'nin Halep vilayetine bağlı Türkiye sınırındaki Kobani kasabasında DAESH ile savaşmış ve savaş sonrasında bölgenin kontrolünü fiili olarak ele almıştır. Bu dönemde YPG ilerlemeye devam etmiş ve genelde Suriye'nin doğusunda DAESH kontrolünde olan şehirleri ve kasabaların kontrolünü ABD'nin silah, finans, istihbarat ve saha desteğiyle beraber ele geçirmişti. Her ne kadar Türkiye'nin Suriye'ye yönelik yaptığı hareketler ve sonrasında Rusya ve ABD ile yapılan güvenli bölge anlaşmaları bir takım toprak kayıplarına sebebiyet vermiş olsa da YPG ele geçirdiği toprakların büyük bölümünü halen elinde tutmaya devam etmektedir.⁵⁶ Bununla beraber, YPG'nin çok sayıda kadın savaşçı barındırması, DAESH ile savaşıyor oluşu, uluslararası toplumdan sempati görmüş ve birçok gönüllü yabancı asker YPG saflarında savaşmak üzere Suriye'ye gitmiştir.⁵⁷ Tutsaklarını vahşice infaz ederek videolarını yayımlayan, tutsak ka-

54 Erol Kurubaş, "Arap Baharında Eklemlenen Kürt Bölgeleri ve Türk Dış Politikasına Etkileri." *Ortadoğu Analiz Dergisi*, 17-25, 2013, s. 20.

55 Press Inc., rudaw.net, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/13112013>.

56 E. Göksedef, "Suriye'de savaşın 10 yılında 10 kritik dönüm noktası" BBC Türkiye. 15 Mart 2021. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56377932>

57 2015 yılında YPG'nin kadın kolu YPJ (Kadın Savunma Birlikleri)'nin Times'da yer alan röportajında feminizm vurgusu dikkat çekicidir. (BBC, "YPJ'liler: 'Yalnızca feminizm için değil, topraklarımız için savaşıyoruz'", Erişim: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150712_times_ypj)

dınlara tecavüz eden, dünyanın birçok ülkesinde çok ses getiren vahşi terör saldırıları gerçekleştiren DAES ve onunla savaşan bir YPG imajı uluslararası toplumun dikkatini müspet olarak çekmeyi başarmıştır.

DAES'den farklı olarak YPG ele geçirdiği yerlerde Kürt kimliğine dayanan, seküler ve diğer din ve etnisitelerden insanların da kabul gördüğü bir toplum inşası sürecine soyunmuştur.⁵⁸ DAES'in Yezidilere karşı giriştiği bir katliam ortamında özellikle SDG özelinde Yezidilere haklar tanınması, hatta DAES ile savaşta Yezidilere de yer verilmesi iki saldırgan devlet dışı aktörün farkını ortaya koyması açısından önemlidir. Ayrıca Kobani'yi ele geçirdikten sonra 2014 yılının Temmuz ayında zorunlu askerlik "yurasını" uygulamaya geçiren YPG, bunu yaparken sadece erkek, Kürt ve Müslüman kökenli olan insanlara bunu uygulamıştır.⁵⁹ PYD/YPG'nin finansal kaynağının ne olduğu ve nereden geldiği halen net değildir. Bilindiği kadarıyla kaynaklarının bir kısmı petrol satışı, PKK ile olan ilişkisinden ve ABD gibi dış aktörlerden gelmektedir.⁶⁰ Öyle ki, SDG/PDY/YPG'ye yapılan ABD yardımları resmîyet kazanmıştır ve bütçe kapsamında milyar dolara yaklaşan miktarlarda yardımlar yapılmaya başlanmıştır.⁶¹

YPG birçok bölgesel devletin meşru olarak görmediği bir örgüttür. PKK'yı dahi desteklemesiyle bilinen İran'a ilaveten Irak Kürt Bölgesel Yönetimi de YPG'ye açık destek vermekten kaçınmıştır. Türkiye bölge ülkeleri arasında YPG'yi tehdit olarak gören tek ülke olarak kendisini YPG'nin karşısında konumlandırmış ve küresel güçlerle ihtilaf yaşama pahasına YPG ve DAES'e yönelik sınır ötesi operasyonlar (Zeytin Dalı, Fırat Kalkanı, Barış Pınarı) gerçekleştirmiştir.⁶²

Küresel ölçekte YPG'ye nasıl yaklaşıldığına baktığımızda ise daha farklı bir tablo ile karşılaşmaktayız. Daha önce de belirtildiği gibi YPG'nin DAES'e karşı giriştiği mücadele onun uluslararası boyutta sempati kazanmasına sebep olmuştur. YPG'nin meşru görülen bir aktör olduğuna en iyi örnek, ABD'nin verdiği açık destek ve bunu kendisinin resmi müttefiklerinin itirazlarına rağmen yapmış olması gösterilebilir. Rusya'nın Afrin'de kurduğu gözlem merkezileri de yine bu örgütün Rusya tarafından da meşru bir aktör olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır.⁶³

YPG'nin, ABD desteği olmadan bölgedeki temsil, özerklik ve nüfuzunun nasıl seyredeceği halen muallaktır. Zaten ABD desteğinin koşulsuz olmaması ve naip savaş kapsamında bir amaca yönelik olmasından ötürü özerklik konusunda hali hazırda sorunlar yaşanmaktadır. Bölgede farklı aktörlerin de kendi çıkarları bağlamında sürece dâhil olması da önemlidir. Ancak örgüt ABD'den bağımsız bir şekilde karar alma noktasında oldukça kısıtlı imkânlarla sahiptir.

58 Oktav, vd. "Violent Non-State" 10.

59 A.g.m. s.14

60 A.g.m. s.13

61 H. Lybrand,. Fact check: Trump says the US has given 'massive' assistance to the Kurds. What do the facts say? Retrieved from <https://edition.cnn.com/2019/10/08/politics/donaldtrump-kurd-military-aid-syria-fact-check/index.html>.

62 Oktav O: Z., Parlar Dal, E., Kursun A. M., "Violent Non-State" s. 17.

63 A.g.m. s. 17-8

Gazi

Akademik
Bakış

237

Cilt 15
Sayı 29
Kış 2021

ABD bölgeden çekildikten sonra YPG'ye diğer destek sağlayan devletlere (Rusya, İran) yönelmesi durumunda da özerklik faktörünün geleceği parlak gözükmemektedir.

Temsil noktasında da çok bariz sorunlar mevcuttur. Farklı illerde farklı demografik yapının bulunması (Bazılarında Kürt yoğunluklu, diğerlerinde Arap ve Türkmenlerin bulunması) YPG'nin etnik köken temelli örgüt yapısıyla beraber düşünüldüğünde ileriye dönük temsil gücünü etkileyecek bir faktör olacaktır. Bununla beraber YPG'nin Kürtlerin tamamını temsil ettiği ve tamamının desteğini alan bir örgüt olarak düşünülmemesi gerekir. YPG'nin en kırılgan olduğu nokta olarak nüfuz faktörü gösterilebilir. Nitekim Türkiye'nin ABD varlığında ve desteğinde dahi YPG'nin bulunduğu bölgelere gerçekleştiği operasyonlar bu örgütün nüfuz gücünün istikrarlı olmadığına güzel bir örneği olarak gösterilebilir. Bununla birlikte kaybettiği toprakları geri almayı arzulayan Şam yönetimi de bu denkleme dâhil edildiğinde, ABD desteğinin olmadığı bir ortamda YPG'nin nüfuz alanını korumasının pek de muhtemel görülmemektedir.

Sonuç

SDDA'lerin aldıkları dış yardımlar onların yardım sırasında ve sonrası dönemdeki temsil, özerklik ve nüfuz potansiyellerini ve kapasitelerini etkileyebilecek güce sahiptir. Yardım alan aktörün, bu faktörleri göz önünde bulundurarak, bir kıvılcım gibi anlık olarak alevlenip hızlı sönmek yerine daha ayakları yere basacak şekilde kendilerine şekil vermeleri ve diğer devletlerin maşaları haline gelmemeleri kendi gelecekleri için daha güvenli ve daha az risk teşkil eden bir yol olarak gözükmemektedir. Hızlı bir yükselişe geçilecek ise de bölgesel aktörlerin tepkileri daha iyi tartılmalı ve bölgesel düşmanlar edinmemeye özen gösterilmelidir. Aksi takdirde yardımdan sonraki dönemde bölgesel güçler, ilgili devlet dışı aktörün geleceğine ciddi tehdit unsuru haline gelebileceklerdir.

ABD'nin yardımlarının YPG'yi ne şekilde ayakta tuttuğu ve onu ne kadar güçlendirdiğinin tam olarak anlaşılması mevcut bilgiler ışığında pek mümkün gözükmemektedir. Nitekim YPG'nin finansal yönetimi kamuya açık olmadığından gelirlerinin ne kadarını ABD'den temin ettiği ve askeri olarak ne kadar ABD'ye bağımlı olduğu tartışmaya açıktır. Bununla beraber YPG'nin 2011 yılında kurulmuş olması, 2013 yılında bayrağını sosyalizmi andıran renklerden arındırması ve ABD ile müttefik haline gelmesi bu örgütün adeta amaca yönelik şekilde yoktan var edilmemiş olsa bile, tamamen baştan yaratıldığına ihtimalini göz ardı edemememize neden olmaktadır.⁶⁴ YPG'nin PKK ile olan girift ilişkisi de bu örgütün belli bir amaca yönelik olarak türetilmiş olabileceğini aklı getirmektedir. Öyle ki, lider kadrosunun neredeyse tamamının PKK'ya dayandığını söylemek mümkündür.⁶⁵ Lakin bilinmektedir ki PKK gerek ABD gerekse birçok devlet tarafından resmi olarak terör örgütü olarak kabul edilmekte ve bu yönüyle dış yardım ve destek alması oldukça güç olan bir örgüttür. İşte tam da bu durumdan ötürü daha önce Irak ve Körfez Savaşlarında Kürtler ile sınırlı işbirliği yapan ABD, Suriye İç Savaşı'nda da gerek DAES ile mücadele

64 C. Acun - B. Keskin, "The PKK's branch in northern Syria PYD-YPG". *SETA*. 2017, s. 28-37.

65 A.g.r. s. 28-37

kapsamında gerekse Şam yönetimini dengeleme noktasında bölgedeki Kürt temelli örgütlere başvurmuş ancak bu sefer naip savaş çerçevesinde bir işbirliği gerçekleştirmiştir.

YPG'nin mevcut durumda özerklik noktasında aldığı yardımdan kaynaklı sorunlar yaşadığı açıktır. Bununla beraber daha yapısal bir sorun olarak temsil gücünün de çok etnikli Suriye halkı üzerinde başarılı olduğu ve gelecekte de başarılı olabileceğini düşündürecek sağlam veriler bulunmamaktadır. Son olarak ise, ABD'nin yardım ve desteğini kestiği bir ortamda YPG kendisini adeta kurtlar sofrasında bulacak ve mevcut nüfuz alanını elinde tutması son derece güçleşecektir. Öyle ki YPG'nin petrol gelirlerinin dahi ABD gözetiminde ve izniyle gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Nitekim ABD'li Delta şirketinin çıkartacağı ve çıkan petrolden SDG'ye pay vereceği Ağustos 2020 tarihli anlaşma bunun güzel bir örneğini teşkil etmektedir⁶⁶

Sonuç olarak, naip savaşta, vekalet savaşından farklı olarak tarafların farklı ajandaları bulunduğu ve ortak bir amaca yönelik hareket etmekten ziyade daha kısa vadeli ve iki tarafında kendi özel çıkarına hizmet eden bir işbirliğine işaret etmektedir. İlerleyen dönemlerde ABD'nin bölgede ciddi bir menfaat görmeyip çekilmesi ve YPG'yi daha fazla finanse etmek istememesi durumunda YPG'nin bu duruma ne derece hazır olacağı bölgenin ve örgütün geleceğini belirleyecek unsurlardan birisi olacaktır. Yukarı da değinildiği üzere, YPG'nin dışardan bir destek olmadan Şam yönetimi ve Türkiye karşısında nüfuz alanını koruması oldukça güç görünmektedir. Nüfuz alanını korumak için girişeceği müttefiklik ilişkileri ise örgütün özerkliğini baltalayacaktır. Kısaca YPG'nin bölgedeki geleceği halen büyük oranda ABD'ye bağlı görünmekte ve örgütün bekası bizzat ABD desteğine dayanmaktadır. Bu desteğin ortadan kalktığı bir ortamda örgüt yok olmasa dahi oldukça yara alacak ve mevcut durumundan çok daha kötü bir pozisyona gerileyecektir. Bu bulgular göstermektedir ki bir devletin çıkarı nedeniyle kurulan yardım mekanizması, yani yardım alanın (YPG'nin) araçsallaşması durumu o SDDA'nın geleceğini ciddi anlamda belirsiz kılmaktadır. Uzun soluklu düşünen SDDA'ların önlerine çıkan her fırsata atlayıp bölge ülkelerini karşılarına almak yerine daha uzun soluklu politikalar izlemeleri kendi gelecekleri açısından daha anlamlı gözükmektedir.

Kaynaklar

Kitaplar ve Makaleler

- ACUN, C, KESKİN, B. "The PKK's branch in northern Syria PYD-YPG". *SETA*. 2017.
- ANDREASK., RİCKLİ M.C, "Surrogate warfare: the art of war in the 21st century?," *Defence Studies*, 18 (2), 2018, s. 113-130, DOI: 10.1080/14702436.2018.1429218
- ALESİNA, A., DOLLAR "Who Gives Foreign Aid to Whom and Why?" *Journal of Economic Growth*, 5 (1), 2000, s. 33-63.
- AYDİNLİ E. "Assessing violent nonstate actorness in global politics: a frame-

66 Bekcecanlı, B. "Prof. Dr. Caşın: ABD'li Şirketin YPG/PKK İle Yaptığı Petrol Anlaşması Uluslararası Hukuka Aykırın." Anadolu Ajansı. Accessed August 8, 2020. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/prof-dr-casin-abdli-sirketin-ypg-pkk-ile-yaptigi-petrol-anlasmasi-uluslararasi-hukuka-aykiri/1932320>.

Görüş

Akademik
Bakış

239

Cilt 15
Sayı 29
Kış 2021

- work for analysis," *Cambridge Review of International Affairs*, 28(3), 2015, s.424-444.
- COX, R. W. Post-Hegemonic Conceptualization of World Order. In J. N. Rose-
nau & E. Czempiel (Eds.), *Governance without government: Order and change in world
politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.
- DAVIS, David R., MOORE W. H. "Ethnicity Matters: Transnational Ethnic Alliances
and Foreign Policy Behavior." *International Studies Quarterly* 41 (1). 1997, s.171-84.
- DEKEL, U., BOMS. N., WİNTER O. "Syria's New Map and New Actors: Challen-
ges and Opportunities for Israel." Report. *Institute for National Security Studies*.
2016, s.13-24.
- DUECK, C. *The Obama Doctrine - American Grand Strategy Today*. Oxford Uni-
versity 2013.
- FALK Richard, "Terör ve Devlet Terörizmi Çağında Savaş ve Barış" (Çev. Ev-
ren Çelik Wiltse) *Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe: Seçme Makaleler*. Der.
Mustafa Aydın Hans Günter Brauch - Necati Polat Mitat Çelikpala - Ursula Os-
wald Spring İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 2018
- FUKUYAMA F. *Siyasi Düzen ve Çürüme: Sanayi Devriminden Demokrasinin Küreselleş-
mesi*. Çev. Murtaza Özeren, İstanbul: Profil Kitap, 2018.
- GOLDSTEİN, J., PEVEHOUSE, J. C. *Uluslararası İlişkiler*. Ankara: BB101 Yayınları,
2015.
- HERACLİDES, A. "Secessionist Minorities and External Involvement." *Internati-
onal Organization* 44 (3). 1990, s.341-78.
- HEYWOOD, A. *Siyaset*, Çev. Bekir Berat Özipek, Bican Şahin, Mete Yıldız, Zey-
nep Kopuzlu, Bahattin Seçilmişoğlu, Atilla Yayla, Ankara: Liberte Yayınları.
2013.
- INNES M. *Making Sense Of Proxy Wars States, Surrogates & the Use of Force*. Potomac
Books.Dulles, 2012.
- KAPLAN, M. L. "Foreign Support, Miscalculation, and Conflict Escalation: Iraqi
Kurdish Self-Determination in Perspective," *A Century of Kurdish Politics*, 2020,
s.29-45.
- LAHİR, Sajal, and Pascalis Raimondos-Møller, "Lobbying by Ethnic Groups
and Aid Allocation." *The Economic Journal*. 110 (462). 2000, s.62-79.
- Milton E., J. Can. *Foreign Aid Moderate Ethnic Conflict?*, Peaceworks, (Erişim:
[https://www.usip.org/publications/1997/03/can-foreign-aid-moderate-ethnic-
conflict](https://www.usip.org/publications/1997/03/can-foreign-aid-moderate-ethnic-conflict)) 1997.
- KRAUSE, K., MİLLİKEN, J. "Introduction: The Challenge of Non-State Armed
Groups." *Contemporary Security Policy*, 30(2), 2009, s.202-220.
- KRİEG, Andreas. "Externalizing the Burden of War: the Obama Doctrine and
US Foreign Policy in the Middle East." *International Affairs* 92 (1). 2016, s.97-113.
- KURUBAŞ, Erol "Arap Baharında Eklemlenen Kürt Bölgeleri ve Türk Dış Politi-
kasına Etkileri." *Ortadoğu Analiz Dergisi*, 2013, s.17-25.
- MEARSHEİMER, J. J., WALT S. M. *İsrail Lobisi ve Amerikan dış Politikası*. Translated
by Hasan Kosebalaban. İstanbul: Küre Yayınlar, 2009.
- OKTAV O' Z., PARLAR, DAL, E., KURSUN A. M., *Violent Non-State Actors and
the Syrian Civil War: the ISIS and YPG Cases*. Cham, Switzerland: Springer,
2018.
- TRUMBULL, W. N., WALL. H. J. "Estimating Aid-Allocation Criteria with Panel
Data." *The Economic Journal* 104, no. 425: 1994, s.876-82.

Görsel

TARAS, R., GANGULY R. *Understanding Ethnic Conflict*. 4th ed. London: Routledge, 2016.

WILLIAMS P. *Violent Non-State Actors And National And International Security*, International Relations And Security Network, 2008.

YEŞİLTAŞ M., DURAN B. "Ortadoğu'da Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Yükselişi, Ortadoğu'da Devlet Dışı Silahlı Aktörler," Ankara: SETA, 2018.

YILMAZ. M.E. *Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Etnik Çatışmalar: Etnik Çatışmaların Nedenleri ve Barışın Tesisi*. Ankara. Nobel Yayınları, 2007.

İnternet Kaynakları

BEKCECANLI, B. "Prof. Dr. Caşın: ABD'li Şirketin YPG/PKK İle Yaptığı Petrol Anlaşması Uluslararası Hukuka Aykırı." Anadolu Ajansı. 8 Ağustos, 2020. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/prof-dr-casin-abdli-sirketin-ypg-pkk-ile-yaptigi-petrol-anlasmasi-uluslararası-hukuka-aykiri/1932320>,

Göksedef, E. "Suriye'de savaşın 10 yılında 10 kritik dönüm noktası" BBC Türkiye. 15 Mart 2021. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56377932>

İleri, K. "Pentagon bütçesinde YPG/PKK'nın da dahil olduğu program için 522 milyon dolar talep edildi" Anadolu Ajansı. 28 Mayıs, 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pentagon-butcesinde-ypg-pkk-nin-da-dahil-oldugu-program-icin-522-milyon-dolar-talep-edildi/2257618>

Press Inc., rudaw.net, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/13112013>.

LYBRAND, H. Fact check: Trump says the US has given 'massive' assistance to the Kurds. What do the facts say? 2019, <https://edition.cnn.com/2019/10/08/politics/donaldtrump-kurd-military-aid-syria-fact-check/index.html>.

JAKOBI A. P. Non-State Violence and Political Order: A View on Long-Term Consequences of Non-state Security Governance. PRIF Working Paper No 4. 2010, https://www.files.ethz.ch/isn/121254/4_jakobi_PRIF_working_paper2.pdf

"One More Step." Archive.vn. US Department of Commerce, n.d. https://archive.vn/20150117113227/http://factfinder.census.gov/faces/tables/services/jsf/pages/productview.xhtml?pid=ACS_13_5YR_DP03.

"YPJ'liler: 'Yalnızca feminizm için değil, topraklarımız için savaşıyoruz'", Erişim: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150712_times_ypj)

Extended Abstract

States give direct, indirect, formal, and informal aid to violent non-state actors. Historical foreign aid examples suggest that foreign aid to violent non-state actors are free from the development degree and ideology of the state that gives and the actor that receives the aid. This article initially examines how and to what degrees do states give foreign aids to these non-state actors. The second purpose of the article is to reveal the underlying reason behind the foreign aid to non-state actors. We suggest that the most effective and tangible foreign aid by states to violent non-state actors are stem from the foreign policy concerns of the state which are shaped by national goals and security. Such foreign aids are described as "instrumental" and they appear as the most effective type of foreign aid, among others. We separate foreign aids into two general categories: affective and instrumental. As mentioned above, instrumental foreign aid appears when the national security or goal of the na-

Gazi

Akademik
Bakış

241

Cilt 15
Sayı 29
Kış 2021

tion lies on giving aid to a particular violent non-state actor. Whereas, affective foreign aids are mostly stemming from two main reasons: humanitarian concerns and affinity to a particular violent non-state actor. Foreign aids that occur due to humanitarian concerns appear as the weakest type of foreign aid among others. However, if a nation has a racial or religious affinity to a violent non-state actor, we may observe a strong support. It is also possible for nations to make foreign aids for more than one reason. We argued that the most effective foreign aids are likely to appear when instrumental reasons are backed with racial/religious affinity to a specific violent non-state actor.

We also examined surrogate warfare as a method that paves the way for foreign aid. Wars like Vietnam and Iraq proved that direct military involvement of states can lead to quagmires which can cost a fortune to that particular nation yet bring considerably very little to the table. These experiences led nations to use surrogates to handle their job without the direct military intervention of the state in question. Unlike proxy warfare, surrogate warfare may involve violent non-state actors and other regional powers. The aim of the aid giver and receiver does not necessarily have to match in such warfare as long as both are utilizing from the partnership. However, we suggested that such partnerships may endanger the future of violent non-state actors due to the ambiguity of future partnership between two parties. Our aim here is to reveal the effects of foreign aids on violent non-state actors. We concluded that foreign aid might endanger the future of violent-nonstate actors especially when the dependency on such aids is high.

To test our theoretical approach, we utilized from the case study method. We picked the Syrian civil war as our case which involves many violent non-state actors and many nations that give aid to such actors. We mainly focused on the American foreign policy towards Syria and its backing of PYD/YPG/SDG. We suggested that for a violent non-state actor to be successful it must sustain a certain level of autonomy, representation, and influence in its borders and beyond. Hence, if we are to assess the danger or contribution of foreign aid on violent non-state actors, we had to measure the effect of aid on autonomy, representation, and influence. We concluded that the US support of YPG as part of its surrogate warfare strategy is quite dangerous for the future of YPG in the region. This aid also endangers the current situation in terms of autonomy as YPG depends so much on the decisions that the US gives in the region. YPG also draws so much attention with its joint missions with the United States. Turkey, for instance, already took considerable military steps against the YPG. Thus, the absence of US support for YPG in the future may endanger the survivability of the YPG in the region.

Gazi